

29.3.2018

Eduskunnan talousvaliokunta

Lausuntopyyntö 21.3.2018 (Eduskunnan talousvaliokunta / HE 16/2018 vp)

Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunto: HE 16/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta asiantuntijaa kuultavaksi kokoukseensa 3.4.2018 ja kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 16/2018 vp). Allekirjoittanut Kilpailu- ja kuluttajaviraston edustaja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

1. Yleiskuva julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistuksesta ja sen lähtökohdista

Uudistusta edeltänyt julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämismalli on perustunut kunnittain ja kuntayhtymittäin hajautettuun suunnitteluun. Tällä järjestämismallilla oli omat vahvuutensa, mutta ne ovat heikenneet, kun tuotantokapasiteetti ei riitä eikä sitä enää voida jatkuvasti kasvattaa. Perinteisen järjestämismallin kannusteet havaita asiakaskohtaisia preferenssejä ja vastata niihin ovat niin ikään heikot.

Hyödykkeen erilaistaminen vastaamaan asiakkaiden erityisiä tarpeita ja samanaikainen kustannustehokkuuden edistäminen ovat markkinamekanismin vahvuuksia. Julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämismallin kehittäminen markkinamekanismin laajemman soveltamisen suuntaan on ymmärrettävää julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen ja koko kansantalouden nykytilan kannalta. Näin on samoista syistä menetelty myös monissa muissa maissa.

Tällä hetkellä varsin yleisesti hyväksyttynä voidaan pitää sitä, että markkinamekanismia voidaan monin osin käyttää menestyksellisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa myös kansalaisten valinnanvapauden toteuttamisen välineenä. Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat kuitenkin keskenään hyvinkin erilaisia, mikä vaikuttaa markkinamekanismin soveltamistapaan ja -edellytyksiin. Palveluihin saattaa liittyä muun muassa tiedon epätasaista jakautumista tuottajan ja asiakkaan välillä, mikä voi johtaa liialliseen tai liian vähäiseen palvelutuotantoon. Avainasemassa ovat toimijoiden oikeat kannusteet ja rajoitteet, joiden tulee ohjata toimijoita palvelutuotantoon, joka vastaa kansalaisten ja yhteiskunnan tavoitteita. Kun markkinamekanismia sovelletaan julkisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin, tuloksena on käytännössä aina useita erilaisia alajärjestämismalleja yhdistävä ja koordinoiva julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen arkkitehtuuri. Tällaisena voidaankin pitää myös nyt käsiteltävää hallituksen esitystä, ja sama voidaan todeta myös muiden maiden vastaavista uudistuksista.

29.3.2017

Markkinamekanismin toimivuutta arvioitaessa huomioidaan usein vain palvelujen tarjonnan edellytyksiä. Tärkeää markkinamekanismin toimivuuden kannalta julkisissa sosiaali- ja terveyspalveluissa on huolehtia myös kysynnän toimintaedellytyksistä, mihin uudistusesityksessä onkin kiinnitetty huomiota.

Markkinaohjauksen onnistumisen kannalta olennaista on asiakkaille todellisia valinnan mahdollisuuksia tuova tuottajien välinen kilpailu ja sen toteuttamista edellyttävä monituottajamalli. Olennaista uudistuksen kannalta onkin, miten kilpailusta palveluntuottajien välillä saadaan toimiva ja miten yksityisten ja julkisten palveluntuottajien asianmukaiset ja ainakin riittävän yhdenmukaiset toimintaedellytykset turvataan.

Julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuun siirtämisellä 18 maakunnalle saadaan vahvempia palvelujen järjestäjiä, mikä on tarkoituksenmukaista julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen asianmukaisen toteuttamisen kannalta. Myös markkinamekanismin soveltamismahdollisuudet vahvistuvat esimerkiksi julkisten hankintojen käyttämismahdollisuuksien parantuessa.

2. KKV:n yleisarvio julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistuksesta

Kilpailu- ja kuluttajavirasto on asiantuntijaviranomainen, jonka tehtävänä on myötävaikuttaa siihen, että markkinamekanismin ja kilpailun soveltaminen julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisessä kohottaisi kansalaisten hyvinvointia palvelujen paremman saatavuuden ja laadun kautta ja samalla johtaisi palvelujen kustannustehokkuuden sekä niiden sisällöllisen ja toiminnallisen laadun edelleen kehittämiseen.

Asiakkaiden valinnanvapaus on sekä keskeinen edellytys hyvin toimiville markkinoille että niiden tunnusmerkki. Tämän vuoksi valinnanvapauden edistäminen on luonteva osa virastolle säädetyn kilpailun edistämisen ja kuluttajien aseman turvaamisen tehtävän toteuttamista.

KKV on toistuvasti korostanut, että uudistuksen laatu- ja kustannustavoitteiden toteutumisen kannalta avainasemassa on ensinnäkin tarkoituksenmukainen järjestämismallin institutionaalinen kokonaisuus, jota tässä lausunnossa laajassa merkityksessä kutsutaan arkkitehtuuriksi. Tätä on arvioitava kaikkien uudistukseen vaikuttavien hallituksen esitysten kokonaisvaikutuksen näkökulmasta. Kyse ei tällöin ole vain markkinoita luovasta uudistuksen osasta vaan myös kansalaisten valintojen ulkopuolelle jäävistä palveluista ja niiden järjestämisestä.

Toiseksi avainasemaan nousee palvelujen maakunnallinen järjestäjä, jolle hallituksen uudistusesitykset antavat laajan ohjausvallan suhteessa palveluntuottajien ja kansalaisten toimintaan järjestämismallin puitteissa.

Jo muiden maiden kokemusten valossa on ilmeistä, että uudistuksella luotavaa julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämismallin kokonaisarkkitehtuuria tulee jatkossa edelleen tarkentaa ja kehittää myös kansallisten

29.3.2017

kokemusten perusteella. Uudistuksen huolellinen jälkiseuranta ja raportointi kokemuksista eduskunnalle on tämän uudistuksen kannalta erittäin tärkeää. Huolellinen ja kattava jälkikäteisarviointi sekä jatkokehitystoimien valmistelu ja toteuttaminen olisivat merkki hyvästä lainsäädäntötyöstä eikä päinvas-
toin.

3. Palveluntuottajien kilpailun edellytykset kansalaisten valinnanvapauteen pohjautuvilla julkisten sosiaali- ja terveystalvelujen markkinoilla

Markkinamekanismin täyden hyödyn saavuttaminen edellyttää aitoa kilpai-
lua kansalaisten valinnoista. Kilpailun toimivuuden kannalta tärkeä kysymys
on erikokoisten palveluntuottajien alalle pääsyn, alalla kilpailemisen ja alalta
poistumisen mahdollisuus. Tähän kysymykseen liittyvät valinnanvapauden
piiriin kuuluvien palvelujen laajuus, korvausperusteet, alalle tuleville tuottajil-
le asetetut vaatimukset ja vastuut sekä mahdollisuus hankkia asiakkaita.

Valinnanvapauden piiriin kuuluvat palvelut

Suoran valinnan palvelujen suhteellisen laaja palveluvalikoima nostaa alalle
tulevan palveluntuottajan toiminnan mittakaavavaatimusta, ja tämän vuoksi
suurille palveluntuottajille on helpompaa tulla toimialalle ja toimia siellä kes-
tävästi. Hallituksen esityksessä suoran valinnan palveluntarjoajilta edellyte-
tään varsin laajaa terveystalveluiden perustason palvelukokonaisuutta. Sen
sijaan sosiaalipalveluissa markkinaohjauksen käyttö kohdistuisi ennen mui-
ta asiakassetelipalveluihin ja myös henkilökohtaisen budjetin perusteella
käytettäviin palveluihin. Suoran valinnan palveluihin luettavaa sosiaalihuol-
lon palvelujen ohjausta ja neuvontaa varten sosiaali- ja terveystalvelusten
tulisi palkata omaan henkilöstöönsä sosiaalihuollon ammattihenkilö. Tätä
perustellaan toiminnan jatkuvuudella ja pysyvien yhteistyörakenteiden
muodostumisella maakunnan liikelaitoksen kanssa. Vaikka nämä tavoitteet
ovat tärkeitä, on syytä arvioida, voitaisiinko myös vakituisen henkilökun-
taan kuulumattoman sosiaalihuollon ammattihenkilön toiminnan kautta
päästä samoihin tavoitteisiin, sillä myös tämä vaatimus nostaa pienten pal-
veluntuottajien alalle tulon kynnyistä.

Lakiesityksen mukaan palveluntuottajien on kyettävä toimimaan ainakin
kuusi kuukautta suoran palvelun tuottajana sen jälkeen kun sen sopimus
maakunnan kanssa on irtisanottu. Tämän vuoksi palveluntuottajan alalta
poistumisen kustannukset ovat huomattavat. Myös alalta poistumisen edel-
lytykset suoran valinnan palveluista puoltavat suurempaa palvelutuotannon
mittakaavaa.

Lakiesityksen mukaan maakunnat voivat yksipuolisesti muuttaa suoran pal-
veluntuottajien kanssa tekemiään sopimuksia, niille antamia ehtoja suo-
ran valinnan palvelutuottajana toimimiselle sekä palveluntuottajille maksa-
miaan korvauksia. Nämä ovat riskitekijöitä, jotka nostavat palveluntuottajien
alalle tulolle asettamia tuottovaatimuksia. Pienten palveluntuottajien mah-
dollisuudet kantaa näitä riskejä ovat heikommat kuin suurten tuottajien.

29.3.2017

Mitä äkillisemmin, ennakoimattomammin ja rajummin maakunnat käyttävät mahdollisuuksiaan muuttaa yksipuolisesti sopimuksiaan, ehtojaan tai korvauksiaan palveluntuottajien suhteen, sitä heikompi on pienten palveluntuottajien suhteellinen asema verrattuna suurempiin palveluntuottajiin. Tämä on vain yksi esimerkki siitä, miten ratkaiseva maakunnan toiminta palvelun järjestäjänä on tulevien markkinoiden ja niille muotoutuvan kilpailun kannalta.

Suoran valinnan palveluntuottajien mahdollisuudet hankkia asiakkaita ovat alalle tulon ja markkinoilla kilpailemisen edellytysten kannalta keskeisiä. Lakiesitykseen sisältyvä ehdotus siitä, että rekisteröitymättömät asiakkaat jäisivät kahdeksi vuodeksi liikelaitoksen asiakkaiksi, minkä jälkeen edelleen rekisteröitymättömät asiakkaat jaettaisiin kullekin parhaiten saavutettavissa olevaan suoran valinnan palveluntuotantoyksikköön rekisteröitäviksi, on ehdottomasti parempi kilpailevien palveluntuotantoyksikköjen kannalta kuin rekisteröitymättömien asiakkaiden jättäminen pysyvästi maakunnan liikelaitoksen asiakkaiksi. Kilpailevan palveluntuottajan kannalta kahden vuoden siirtymäaika lisää mahdollista tarvetta kestää ainakin kahden vuoden ajan liiketoiminnan heikkoa kannattavuutta – huolimatta hyvästä sijainnista tai muutoin hyvästä tuotantokyvystä. Tämäkin on helpommin suuren palveluntuottajien kannettavissa. Saattaakin käydä niin, että huomattava määrä pieniä palveluntuottajia saapuu suoran valinnan palveluihin vasta kahden vuoden siirtymäajan lähestyessä loppuaan. Kahden vuoden siirtymäajan lyhentämistä esimerkiksi puolella vuodella tulisikin harkita.

Lakiesityksen mukaan suoran valinnan palveluntuottajilla ei olisi mahdollisuutta kieltäytyä vastaanottamasta rekisteröityvää asiakasta. Tuottajia sitosivat kuitenkin samalla lainsäädännössä määrätyt enimmäisodotusajat. Jos suoran valinnan palveluntuottaja menestyy erinomaisesti ja saa suuren määrän rekisteröityneitä asiakkaita, se saattaisi joutua vaikeuksiin enimmäisodotusaikojen kanssa. Tällöin sen olisi investoitava lisäkapasiteettiin välttääkseen maksimiodotusaikojen ylittämisen seuraukset tai tavalla taikka toisella saada asiakkaita rekisteröitymään toisille palveluntuottajille. Tämäkin saattaa heikentää ainakin pienten palveluntuottajien alalle tulon kannusteita. Suoran valinnan palveluntuottajien velvollisuutta ottaa vastaan kaikki rekisteröityvät asiakkaat tulisikin vielä arvioida.

Korvaukset suoran valinnan palvelun palveluntuottajille

Suoran palvelun palveluntuottajat saisivat maakunnan määrittelemän korvauksen. Mitä suurempi on kiinteän korvauksen osuus, sitä suurempi on alihoidon riski ja mitä enemmän korvaus on suoriteperusteinen, sitä suurempi on ylihoidon riski. Mitä suurempi on kiinteä korvausosuus, sitä tärkeämpää palveluntuottajalle on kasvattaa asiakasmäärää, ja tätä kautta kiinteät korvaukset suosivat suuria palveluntuottajia suhteessa pieniin palveluntuottajiin. Kilpailun kannalta on myös tärkeää, miten maakunnat käyttävät mahdollisuuksiaan maksaa kannustinperusteisia korvauksia tai erityisiä, esimerkiksi alueellisiin erityisolosuhteisiin liittyviä korvauksia.

29.3.2017

Suoran valinnan palveluntuottajien korvauksia tullaan varmasti tarkentamaan järjestämismallista saatujen kokemusten perusteella. Harkittavaksi jää, tulisiko maakuntien voida itsenäisemmin kehittää korvauspolitiikkaansa ja johtaisiko tämä nopeammin kansallisiin olosuhteisiimme sopivan korvauspolitiikan kehittämiseen, kuitenkin ennakoitavalla ja poukkoilemattomalla tavalla. Keskittäminen keskushallintoon ei ole välttämättä paras ratkaisu.

Korvauspolitiikan tavoitteeksi on asetettava se, että kaikki kansalaiset olisivat yhtä kannattavia asiakkaita suoran valinnan palveluntuottajille. Lakiesityksestä ei ilmene, miten työterveyspalvelujen käyttö vaikuttaisi kapitaatiokorvaukseen. On ilmeistä, että työterveyspalvelujen käyttäjien erityisen korkea kannattavuus suoran valinnan palveluntuottajan rekisteröityneinä asiakkaina tulisi korvauspolitiikalla torjua.

Asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti

Lakiesityksellä rakennettavat suoran valinnan palvelujen toimintaolosuhteet näyttäisivät siis voittopuolisesti suosivan suuria tuottajia suoran valinnan palvelujen tuottajina. Tämän ei kuitenkaan tarvitse johtaa siihen, että kilpailevia suoran valinnan palveluntuottajia olisi vain vähän asiakkaiden valittavina. Kilpailuolosuhteissa ja kilpailijoiden lukumäärissä voisikin esiintyä merkittäviä alueellisia eroja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotantoon syntyisi kuitenkin useita eri markkinoita, joilla myös pienemmillä toimijoilla on edellytykset toimia. Asiakasseteli sekä henkilökohtainen budjetointi loisivat valinnanvapausmarkkinoita, joilla myös pienet ja keskisuuret yritykset voisivat helpommin kilpailla.

Asiakassetelipalvelujen piiriin kuuluvat palvelut jäävät lainsäädännön asettamissa puitteissa osittain tarkemmin maakuntien määritettäväksi. Maakunnan harkinnanvaraisesti toteuttamien asiakassetelipalvelujen selkeä yksilöiminen olisi markkinoiden muodostumisen ja uusien yritysten alalle tulon kannalta tärkeää. Vaihtelu tältä osin maakuntien välillä vaikeuttaisi uusien yritysten markkinoille tuloa valtakunnallisella tasolla. Niin ikään vahingollisia markkinoiden muodostumisen ja uusien yritysten alalle tulon kannalta olisivat nopeat ja ennakoimattomat muutokset kyseessä olevien palvelujen sisällössä.

Ison-Britannian kirjallisuudessa on argumentoitu, että henkilökohtainen budjetti avaisi järjestämismallina "kolmannen tien" suunnittelun ja markkinamekanismin väliin. Ajan myötä henkilökohtaisten budjettien soveltaminen johtanee uudenlaisiin palvelutuotannon toimintamalleihin, jotka institutionalisoi tuessaan muodostavat uusia markkinaohjautuvia palveluja. Henkilökohtaisten budjettien käytännön vaikutukset kansalaisiin ja palvelun tuottajiin tulevat paljon riippumaan soveltamisesta.

29.3.2017

Kilpailukeinojen käyttö

Hallituksen esityksen mukaan kansalaisten valinnoista kilpailevat tuottajat eivät kilpaile hinnoilla kansalaisten valinnoista vaan saavat tulonsa maakunnan korvauksena. Teoreettinen ja empiirinen kirjallisuus tukevat ajatusta siitä, että erityisesti huolellisesti säännellyllä, kiintein hinnoin tapahtuvalla kilpailulla voidaan parantaa palvelujen laatua ja saatavuutta, koska kansalaisia voidaan hankkia asiakkaiksi nimenomaan laadullisella etevämmyydellä.

Kilpailun kannalta olennaista on palvelujen laatua ja saatavuutta koskevan tiedon saatavuus ja läpinäkyvyys. Valinnanvapauden ja koko markkinoiden onnistumisen perusedellytys on läpinäkyvän ja helposti tulkittavan tiedon tuottaminen ja esille tuominen, johon tuottajat voivat ja niiden tuleekin vedota kilpaillessaan asiakkaista ja jota kansalaiset voivat käyttää tehdäkseen itselleen ja julkisille sosiaali- ja terveyspalveluille asetettujen tavoitteiden kannalta osuvia valintoja.

4. Kilpailuneutraliteettikysymykset

Kilpailuneutraliteetti on välttämätön edellytys sille, että niin julkisessa kuin yksityisessä omistuksessa olevilla toimijoilla on asianmukaiset mahdollisuudet ja kannusteet kilpailla lakiesityksellä luotavilla julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen markkinoilla. Niillä ei saa olla toisiinsa nähden omistuksesta johtuvaa, lainsäädännön antamaa tai siitä epäsuorasti johtuvaa etua tai asemaa, jonka vuoksi ne voivat osallistua asiakkaista käytävään kilpailuun toisia tuottajia edullisemmista lähtökohdista. Valinnanvapausmallissa useat toimijat voivat tarjota samoja palveluja samoille asiakkaille, jolloin palvelujen tuottajien kesken syntyy kilpailua asiakkaista. Valinnanvapausmallin on tarkoitus olla tuottajaneutraali siten, ettei mitään kansalaisten valinnoista kilpailevaa tuottajaa aseteta erityisasemaan toisiinsa nähden, vaan kaikkia palvelujen tuottajia kohdellaan yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi niiden omistajatahoista riippumatta.

Luokittelemalla kansalaisten valinnanvapauteen pohjautuva julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotanto ei-taloudelliseksi ei poista kilpailuneutraliteetin tarvetta, kun omistuspohjaltaan ja hallintarakenteeltaan toisistaan poikkeavat palvelutuottajat joka tapauksessa kilpailevat kansalaisten valinnoista. Lakiesityksessä on perustellusti ehdotettu säädettäväksi maakunnan velvollisuus eriyttää kirjanpidossaan suoran valinnan palveluihin liittyvät tulot, menot, varat ja pääomat liikelaitoksen muusta toiminnasta ja taloudesta sekä tuloverolain muutoksena maakunnan verovelvollisuus valtiolle ja kunnalle suoran valinnan palvelujen tuottamasta tulosta.

Kilpailuneutraliteetin vaatimus kohdistuu myös kaikkeen maakunnan palvelujen järjestäjänä toteuttamaan päätöksentekoon, jolla vaikutetaan kansalaisten valinnanvapauteen pohjautuvien palvelujen tarjoajien vastuisiin, velvollisuuksiin ja oikeuksiin. Lakiesityksessä onkin perustellusti asetettu neutraali palveluntuottajien kohtelu maakunnan velvollisuudeksi, mutta käytännön tasolla voidaan ennakoida monenlaisten tulkintaongelmien ilmaantu-

29.3.2017

mista maakuntien päätöksenteossa. Tehokas kilpailuneutraliteettivalvonta onkin uudistuksen onnistumisen kannalta ensiarvoisen tärkeää.

5. Kansalaisten valinnanvapauteen perustuvien julkisten sosiaali- ja terveysten palvelujen markkinoiden valvonta ja sääntely

Ehdotetun 62 §:n perusteluja tulisi selvyiden vuoksi tarkentaa. Ehdotetulla 62 §:llä KKV:lle annettaisiin toimivalta valvoa kilpailuneutraliteetin toteutusta kansalaisten valinnanvapauden piiriin kuuluvien palvelujen tarjonnassa. Tätä tulisi tarkentaa siten, että valinnanvapautta kansalaiset käyttäisivät suoran valinnan, asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin kautta, jolloin kaikissa näissä tapauksissa palveluntuottajien välinen kilpailu kansalaisten valinnoista olisi KKV:lle säädettävän kilpailuneutraliteettivalvonnan piirissä. Ehdotetun 62 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei toimisi pelkästään markkinaehtoisen hinnoittelun valvojana vaan myös kaikkien muidenkin kilpailuneutraliteettia vaarantavien ehtojen ja menettelyiden valvojana. Lisäksi lainkohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että kilpailulakiin tullaan jatkossa lisäämään myös valinnanvapauslain kattamaa toimintaa koskeva sanktiomahdollisuus kilpailuneutraliteettisäännösten rikkomisesta sekä mahdollisuus siitä aiheutuneen vahingon korvaamiseen.

Lainkohdan tarkoituksena on näin antaa KKV:lle laaja toimivalta puuttua kilpailuneutraliteettia vaarantaviin ehtoihin ja menettelyihin, jotka liittyvät valinnanvapauslain kattamaan toimintaan. Lainkohdan yksityiskohtaisia perusteluja tulisi kuitenkin tarkentaa: perusteluissa todettaisiin nimenomaisesti, että kilpailulain 4 a lukua täydennettäisiin siten, että KKV voisi puuttua kilpailuneutraliteettia vaarantaviin ehtoihin ja menettelyihin riippumatta siitä, katsottaisiinko valinnanvapauslainsäädännön piiriin kuuluvien palvelujen tarjoamisen olevan luonteeltaan taloudellista vai ei-taloudellista toimintaa. Toiminnan luonteeseen (taloudellinen vs. ei-taloudellinen) sisältyy valinnanvapauslakiluonnoksessakin esiin tuotuja epävarmuustekijöitä. Lainkohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa tulisi tuoda ehdotettua selvemmin esiin, että KKV:n valvontatoimivalta ei ole riippuvainen siitä, katsotaanko kansalaisten valinnanvapauden piiriin kuuluvien palvelujen tarjonnan olevan luonteeltaan taloudellista vai ei-taloudellista.

On perusteltua ottaa lakiesitykseen uusi markkinointia ja menettelyjä asiakassuhteissa koskeva 53 §:n säännös. Valinnanvapauslain piiriin kuuluvia sote-palveluita tarjottaessa markkinointia tullaan eri muodoissaan kohdistamaan kuluttajiin ja tällöin markkinointikeinojen käytössä saattaa esiintyä myös ylilyöntejä. On tärkeää, että markkinointia koskevat yhtenäiset pelisäännöt, oli kyse sitten yksityisen, julkisen tai kolmannen sektorin palveluntuottajan markkinoinnista. Ehdotettu 53 § antaa kuluttaja-asiamiehelle tarvittavat välineet puuttua sopimattomaan tai muutoin lainvastaiseen markkinointiin.

Hallituksen esitykseen ei sisälly säännöksiä sote-palveluiden kuluttajansuojasta palvelun laadun puutteiden tai virheiden osalta. KKV on aiemmasta valinnanvapauslakiesityksestä antamassaan lausunnossa pitänyt tärkeänä,

29.3.2017

että jatkovalmistelussa tällaisia sote-palveluiden erityispiirteet huomioon otettavia säännöksiä ryhdyttäisiin valmistelemaan. Henkilöön kohdistuvia palveluja koskevat säännökset puuttuvat ylipäänsäkin kokonaan kuluttajansuojalaista.

Oikeusministeriö on lausunnossaan ilmoittanut, että se tulee käynnistämään kuluttajansuojasäännösten täydentämiseen tähtäävän valmistelun. On tärkeää käynnistää tämä kuluttajansuojasäännösten valmistelu, jonka pohjalta kuluttajansuojasäännökset voitaisiin ulottaa koskemaan myös kansalaisten valinnanvapauden piiriin kuuluvia julkisia sosiaali- ja terveystalvluja.

Näiden lakiesityksen 61 ja 62 §:ssä tarkoitettujen ja vielä valmisteltavina olevien Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvonta-, ohjaus- ja neuvontatehtävien arvioitu henkilöresurssitarve voidaan tässä vaiheessa arvioida 10 henkilötyövuodeksi. Koska tässä on mukana vuoden 2018 talousarvioesityksessä myönnetty 280 000 €:n määrärahalisäys (4 htv), lisäresurssitarve on 6 henkilötyövuotta vastaava määrärahalisäys. Tämän lisäksi lakiesityksen 53 §:ssä tarkoitettujen valvontatehtävien ennakoidaan vaativan kahta henkilötyövuotta vastaavan lisämäärärahatarpeen.

Martti Virtanen
tutkimusjohtaja